

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce: **L. Z. L.**, zastoupeného zákonnou zástupkyní Z. M. L., právně zastoupeného Mgr. Lilianou Vochalovou, advokátkou se sídlem I. P. Pavlova 3, 120 00 Praha 2, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra** se sídlem Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, proti rozhodnutí ze dne 6. 2. 2004, č. j. OAM-5075/VL-01-BE01-2003, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 11. 2004, č. j. 8 Az 28/2004-23,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 6. 2. 2004 neudělil žalovaný žalobci azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu; zároveň vyslovil, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí žalobce uvedl – kromě citace několika ustanovení správního řádu – že žalovaný nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci, neboť situace potomků stoupenců F. G. je v Číně velmi svízelná: jsou diskriminováni v přístupu ke vzdělání, zaměstnání, sociálním dávkám apod. a je jim odpírána většina občanských práv. Z tohoto důvodu žalobce též splňuje zákonné podmínky pro udělení azylu stanovené v § 12 zákona o azylu. Dále má žalobce za to, že je u něj dána překážka vycestování,

protože poměry v jeho zemi mu neumožňují návrat zpět. Proto žalobce navrhl, aby soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze žalobu zamítl rozsudkem ze dne 30. 11. 2004. V řízení před správním orgánem neshledal žádné vady a přisvědčil žalovanému i v právním posouzení věci.

Proti zamítavému rozsudku městského soudu podal žalobce (stěžovatel) včas kasační stížnost. Domnívá se jednak, že soud nesprávně posoudil právní otázku [§ 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního – dále jen „s. ř. s.“], neboť neexistenci odůvodněného strachu u stěžovatele dovodil pouze z toho, že proti jeho zákonné zástupkyni není v současné době vedeno žádné trestní stíhání. Ve stěžovatelově vlasti nelze svobodně vyjadřovat opoziční názory, ovšem příslušnost k sociální skupině stoupenců F. G. není podle soudu důvodem k udělení azylu, a to navzdory tomu, že příslušníci hnutí jsou v Číně pronásledováni, vězněni a zatýkáni. Soud se mylí, domnívá-li se, že stěžovatel nemůže být pronásledován ve smyslu § 12 písm. a) a b) zákona o azylu již jen proto, že se narodil na území ČR: v takovém případě by byl totiž z azylového řízení vyloučen každý cizinec zde narozený. To stěžovatel popírá, protože lze jen těžko oddělit situaci stěžovatele a jeho zákonné zástupkyně. Co do právního posouzení věci stěžovatel dále soudu vytýká, že stejně jako žalovaný pominul možnost udělení azylu z humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu, ačkoli sociální důvody se za určitých okolností mohou stát důvody humanitárními. Soud se touto eventualitou musí zabývat právě proto, že udělení humanitárního azylu je na správním uvážení žalovaného, jehož meze podléhají soudnímu přezkumu. V případě stěžovatele pak tyto humanitární důvody zjevně zakládá jeho zvláštní osobní situace spolu se situací v zemi jeho původu. Dále pak stěžovatel namítá i vady správního řízení [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.] spočívající v nedostatečně zjištěném skutkovém stavu: žalovaný totiž kromě výpovědi stěžovatelovy zákonné zástupkyně založil své rozhodnutí toliko na zprávách Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv v Číně za roky 2002 a 2003 a na aktuálním zpravodajství ČTK, které obsahují informace zcela všeobecné.

Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek Městského soudu v Praze a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Závěrem stěžovatel požádal o to, aby jeho kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek; tato žádost se však – s ohledem na zamítnutí kasační stížnosti – stala bezpředmětnou.

Kasační stížnost je částečně nepřijatelná; ve zbytku pak není důvodná.

Značnou část své kasační stížnosti věnuje stěžovatel výtkám vztahujícím se k institutu tzv. humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu; ty však v řízení před městským soudem neuplatnil, ač tak učinil mohl. Tuto svou námitku stěžovatel formuluje tak, aby směřovala jak vůči žalovanému, tak vůči soudu, což je typické pro námitky nesprávného posouzení právní otázky podle § 104 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Takové námitky je sice třeba vznést vůči rozhodnutí soudu (jak to plyne i z formulace uvedeného ustanovení – „nesprávné posouzení...soudem“), ovšem podmínkou pro jejich účinné uplatnění je to, že hmotněprávní nesprávnost, na níž jsou založeny, byla namítána již v žalobě (správní orgán i soud totiž - nenapadá-li žaloba jen porušení procesních předpisů – řeší tutéž právní otázku). To není stěžovatelův případ; stížní bod založený na tvrzeném porušení § 14 zákona o azylu je proto nepřijatelný (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Nepřípustný je též důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., podle něž žalovaný vycházel při rozhodování jen z výpovědi zákonné zástupkyně a ze zcela obecných informací v citovaných dokumentech. Ani tento důvod nebyl v řízení před krajským soudem uplatněn. Stěžovatelova zákonná zástupkyně sice v žalobě uvedla, že „žalovaný nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si neopatřil potřebné podklady pro rozhodnutí“; u tohoto obecného konstatování však zůstalo. Zákonná zástupkyně k tomu popsala skutkové okolnosti pronásledování potomků stoupenců F. G., nijak však nezpochybnila zdroje informací označené nyní v kasační stížnosti (zdroje, které žalovaný použil, se ostatně postavením příznivců tohoto hnutí důkladně a podrobně zabývají), aniž naznačila, jak měl žalovaný dospět k přesnému a úplnému zjištění skutečného stavu věci a z jakých zdrojů měl při svém rozhodování čerpat. Pokud tedy až v kasační stížnosti zpochybňuje vhodnost použitých dokumentů, činí tak, aniž splňuje podmínku uplatnění téhož důvodu v předchozím řízení. I v této části je tedy kasační stížnost nepřípustná podle § 104 odst. 4 s. ř. s.

K věcnému posouzení tak zbývá námitka nesprávného právního posouzení věci podle § 12 zákona o azylu; této námitce však Nejvyšší správní soud nepřisvědčil. Není zřejmé, proč stěžovatel zdůrazňuje jako klíčový důvod rozhodnutí městského soudu to, že jeho matka není trestně stíhána: soud se totiž k této okolnosti nijak nevyjádřil. V rozsudku je sice na str. 2 uvedeno, že stěžovatelova matka „nebyla nikdy trestně stíhána či souzena“; příslušná část odůvodnění je však jen rekapitulací rozhodnutí žalovaného, v níž soud nevyjadřuje svůj vlastní názor. Tato výtku tedy zjevně nemíří proti závěrům městského soudu a Nejvyšší správní soud se jí dále nezabýval.

Názor Městského soudu v Praze, podle něž je stěžovatel coby nezletilé dítě narozené až na území ČR pojmově vyloučen z možnosti získat azyl podle § 12 zákona o azylu, je chybný. Zásadně sice platí, že k udělení azylu nepostačují obecná tvrzení o nedodržování lidských práv v zemi původu a že azylové důvody musejí být dány přímo u žadatele o azyl; tato zásada je však zmírněna u nezletilých cizinců. Jejich situaci totiž – jak na to správně poukazuje stěžovatel – nelze posuzovat odděleně od situace jejich rodičů. Žalovaný si je tohoto zvláštního postavení nezletilých dětí vědom: běžně totiž projednává žádosti cizinců, kteří žádají o azyl i jménem svých nezletilých dětí. V takovém řízení se žalovaný zabývá jen existencí potenciálně azylově relevantních okolností u zletilého cizince; závěr ohledně něj učiněný pak vztahuje i na jeho děti. Nezletilému cizinci, který sám netrpěl pronásledováním ani odůvodněným strachem z něj, tak může být udělen azyl podle § 12, a to zejména tehdy, pokud se nezletilý vyznačuje stejnou sociální charakteristikou jako jeho rodič (srov. č. 293/2004 Sb. NSS), pokud pronásledování svým charakterem nepostihovalo nebo by nehrozilo postihnout toliko zletilého žadatele, nýbrž i jeho děti apod. Obzvláště v případech, kdy je žádost o azyl založena na tvrzeném odůvodněném strachu z pronásledování, je nepodstatné, zda se dítě narodilo již na území země původu, nebo až v zemi, kde jeho rodič žádá o azyl: důvodně obávat se totiž může nejen ten, kdo již pronásledování vystaven byl, ale také ten, u něž takové pronásledování s vysokou pravděpodobností hrozí, a to například pro jeho úzký příbuzenský vztah ke zletilému žadateli. Není pak důvodu pro rozlišování případů, kdy zletilý žadatel podá žádost i jménem svých nezletilých dětí, a případů, kdy zletilý žadatel podá dvě samostatné žádosti – jednu za sebe, jednu v zastoupení svého nezletilého dítěte. V této souvislosti je vhodné zmínit se i o takzvaných „uprchlících na místě“ – osobách, které opouštějí zemi původu dobrovolně a bez obav a u nichž azylové důvody vzniknou až během pobytu zahraničí, ať už v důsledku jejich vlastní politické aktivity, nebo v důsledku společenských a politických změn v jejich zemi původu. Ani u takových osob – což je do jisté

míry obdobné jako u dětí žadatelů narozených až po odchodu ze země původu – totiž nebyly dány azylové důvody před jejich odchodem ze země, a přece je nelze předem vyloučit z možnosti udělení azylu.

Na rozdíl od Městského soudu v Praze má tedy Nejvyšší správní soud za to, že nezletilým žadatelům o azyl narozeným až po odchodu rodičů ze země původu nelze *prima facie* odepřít azyl jen s poukazem na tento fakt. Nesprávný názor městského soudu však v projednávané věci neměl vliv na zákonnost, a jeho vadnost není tedy důvodem pro zrušení rozhodnutí, které jako celek obstojí. Městský soud totiž založil svůj závěr o nedůvodnosti žaloby i na jiných skutečnostech. Stěžovatel dovozuje svůj nárok na udělení azylu podle § 12 z toho, že v Číně neexistuje svoboda projevu a příslušníci hnutí F. G., k němuž příslušela i jeho matka, jsou všemožně pronásledováni; přehlíží však několik zákonných podmínek pro udělení azylu. Jak již bylo uvedeno, je jednak třeba, aby se tvrzené azylové důvody vztahovaly přímo k žadateli (případně – u nezletilých dětí – k jejich rodiči); nestačí tedy obecně poukazovat na autoritářství režimu, nedemokratické praktiky, porušování občanských práv apod., nýbrž je třeba objasnit, jak konkrétně se tyto neblahé jevy projevily v životě žadatele a jak jej svou intenzitou přiměly k odchodu ze země. Další podmínkou je pak uplatňování politických práv a svobod ze strany žadatele [§ 12 písm. a) zákona o azylu] nebo jeho sociální charakteristika [§ 12 písm. b) tamtéž] - ať už vrozená, nebo zvolená. Konečně poslední podmínkou je buď pronásledování žadatele, nebo odůvodněná obava z něj.

Splnění těchto podmínek nebylo u stěžovatele, resp. u jeho zákonné zástupkyně, prokázáno. Jak v průběhu řízení, tak během následných řízení soudních se stěžovatelova matka omezovala na obecná konstatování, že příslušníci hnutí F. G. jsou pronásledováni, vězněni, diskriminováni a utlačováni; nikdy však neupřesnila, jak konkrétně se takové zacházení projevilo u ní. Z toho je nutno usoudit, že samotné stěžovatelově matce nikdy žádná újma způsobena nebyla a ani její případné obavy z pronásledování nejsou podloženy: její skutkový příběh totiž ani náznakem nesvědčí o tom, že by kdykoli v minulosti měla jakékoli potíže se státními orgány, že by se o ni tyto orgány zajímaly, že by jí znemožňovaly svobodně vycestovat ze země apod.

Co se pak týče druhé z podmínek, lze u stěžovatelovy matky ihned vyloučit případ popsáný v § 12 písm. a) zákona o azylu, totiž uplatňování politických práv a svobod: tato činnost je totiž pojmově veřejná a stěžovatelova matka ani netvrdila, že by se jakkoli projevovala na veřejnosti. Společnou sociální charakteristiku příslušníků hnutí F. G. lze vnímat jako náboženství; ze správního spisu však plyne, že samotní příslušníci hnutí se za náboženskou skupinu nepovažují. V každém případě příslušníci hnutí tvoří sociální skupinu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Stěžovatelova matka ale podle svých vlastních výpovědí do této sociální skupiny nepatří. Cvičení F. G. se totiž věnovala v letech 1997 – 1999, poté od něj upustila; zemi původu pak opustila až v roce 2001. Je tedy možné, že v minulosti byla příslušnicí sociální skupiny, jejíž členové bývají pronásledováni právě pro příslušnost ke skupině; v okamžiku odchodu ze země to však již neplatilo. Není tedy u ní, a tím méně u stěžovatele samého, splněna ani druhá podmínka.

Konečně ani důvodnost obav stěžovatelovy matky není dána, jak už je zřejmé z provedené argumentace. Stěžovatelova matka se vyjadřovala jen obecně a ve vztahu ke svým obavám spekulativně. V době její příslušnosti k hnutí F. G., kde byla řadovou cvičenkou, ji nekontaktovaly žádné státní orgány; je tedy velmi nepravděpodobné, že by se o ni začaly zajímat několik let poté, co cvičení F. G. ukončila. Bez opory zůstávají i

její tvrzení o tom, že by syn mohl být unesen a ona pak vydírána. Také popis zatčení vedoucího její cvičební skupiny, který měl u sebe údajně seznam členů skupiny, vyznívá nevěrohodně s ohledem na to, že stěžovatelova matka v okamžiku tohoto zatčení již dva roky nebyla členkou skupiny. Ani Nejvyšší správní soud tedy nepovažuje obavy stěžovatelovy matky z pronásledování za odůvodněné.

Skutkový příběh stěžovatelovy matky spíše svědčí o tom, že matka i s dítětem mají zájem legálně pobývat na území České republiky – jednak proto, že zde na základě povolení k pobytu pobývá i stěžovatelův otec, jednak obecně pro celkově vyšší životní úroveň, která se projevuje např. v pravidelné a bezplatné lékařské péči o děti. Takové motivy však nejsou důvody pro udělení azylu. Institut azylu je krajním prostředkem k ochraně cizinců v poměrně úzce vymezených případech porušování lidských práv; jeho účelem naproti tomu není zprošťovat cizince povinnosti zdržovat se na území cizího státu zásadně jen s platným vízem nebo na základě povolení k pobytu v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Této povinnosti, jak plyne ze správního spisu, ostatně dostal stěžovatelův otec; stěžovatel i jeho matka si tedy mohou uspořádat své právní poměry podobným způsobem.

Městský soud v Praze přes své výše uvedené pochybení vystihl nedůvodnost stěžovatelovy žádosti správně (byť, jak nutno dodat, krajně strohým způsobem) v odůvodnění svého rozsudku: i on totiž uzavřel, že obavy stěžovatelovy matky jsou jen spekulací o možném pronásledování a že stěžovatelova matka neuvedla nic konkrétního o tom, že by skutečně byla vystavena pronásledování. Jeho právní závěr, na jehož základě zamítl stěžovatelovu žalobu, je tedy správný a stěžovatelovy námitky jej nedokázaly zvrátit.

Stěžovatel se svými námitkami neuspěl. Jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce (stěžovatel) nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. října 2005

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu